

Alles over Archias

Lieven Defreyne, Tom Deneire, Toon Van Houdt, *Cicero's Pro Archia, een pleidooi voor 'humanitas'*, Aulos (Studies over oude talen en antieke cultuur) Leuven 2004; 100 pp.

Bestellen (in Vlaanderen): € 10,- overmaken op rekening 734-0111593-52 van K.U. Leuven - Kleio, onder vermelding van 'Pro Archia'

Voor bestellingen uit het buitenland: IBAN BE64 7340 1115 9352, BIC KREDBEBB

e-mail: mark.vercruysse@arts.kuleuven.be

Cicero's verdedigingsrede voor de dichter Archias is van oudsher een veelgebruikte tekst in cursussen Latijn. De redevoering is vrij kort en biedt behalve de gebruikelijke aspecten van retorica ook enige mogelijkheden voor cultuur-historische beschouwingen. Cicero breidt zijn betoog namelijk uit tot een politieke en culturele verantwoording van zichzelf en een pleidooi voor *humanitas* in het algemeen.

Een team van Vlaamse classici heeft nu een boekje over de redevoering samengesteld, waarmee vooral docenten Latijn hun voordeel kunnen doen. De uitgave bevat een nieuwe Nederlandse vertaling van de tekst door Lieven Defreyne, met inleiding en aantekeningen, aangevuld met een persoonlijk pleidooi voor gebruik van de tekst in de klas. Dit materiaal is aangevuld met twee essays, door Tom Deneire en Toon Van Houdt, en een vrij uitgebreide bibliografie. Merkwaardig genoeg ontbreekt een Latijnse tekst van de *Pro Archia*. Opmerkelijk is verder de lay-out van het boekje, waarin consequent gebruik wordt gemaakt van witregels om alinea's te scheiden, zoals op Internet gangbaar is.

De vertaling, die als kernstuk van het boekje wordt gepresenteerd, voldoet zeker als werkvertaling, maar kan niet gelden als een stilistisch geheel geslaagde weergave van Cicero's tekst. Dat komt onder meer door stijlbreuken (termen als bijvoorbeeld 'snoepen', 'geheimpje verklappen', 'wegmoffelen', 'de bal mislaan' en 'party's' vallen uit de toon) en enkele Vlaamse eigenaardigheden.

Het siert de vertaalster dat zij enthousiast is over de tekst, maar haar pleidooi voor de rede (oorspronkelijk de tekst van een lezing) is wel erg particulier van aard. Deze bijdrage had zeker nadere aanpassing verdiend alvorens in druk te verschijnen. Bovendien valt op dat hier, zoals ook in het meer analyserende betoog van Deneire, weinig ruimte wordt gelaten voor kritiek op Cicero en zijn strategie. Pas in de boeiende slotbeschouwing van Toon Van Houdt worden ook verfrissend relativerende opmerkingen gemaakt over het belang van deze tekst. Van Houdt gaat verder onder meer in op 'politiek als podiumkunst' en op de lichaamstaal van Romeinse redenaars.

Hoewel het boekje niet in alle opzichten geslaagd lijkt, is het een welkome publicatie. Vooral docenten die de *Pro Archia* behandelen zullen zeker hun voordeel kunnen doen met dit gevarieerde materiaal.

Een uitgeef-technisch punt tot slot: de Leuvense Aulos-reeks bevat bruikbare, praktische uitgaven, maar is in Nederland lastig bereikbaar. De delen zouden minstens voorzien moeten worden van ISBN-nummers of via een Nederlandse rekening te bestellen moeten zijn. Eventueel zou het materiaal ook via een website ter beschikking kunnen worden gesteld.

VINCENT HUNINK